

Social- og boligminister Pernille Rosenkrantz-Theils talepapir

Anledning	Samrådsspørgsmål H om overgange mellem psykiatrien og sociale tilbud
Dato / tid	11. januar 2024, kl. 14.15 – 15.15
Sted	Folketinget
Talens varighed	Ca. 22 minutter [120 ord = ca. 1 min.]

Det talte ord gælder

Samrådsspørgsmål H stillet af Karina Adsbøl og Marlene Harpsøe (DD)

”Vil ministeren på et åbent samråd redegøre for, hvad ministeren vil gøre for at forbedre ministeriets indsats med at understøtte kommunernes visitation til borgere i overgangen mellem psykiatrien og sociale botilbud eller andre relevante ydelser efter serviceloven, som borgeren er berettiget til, således at den stærke kritik af ministeriets indsats, der fremgår af beretning nr. 17/2022 om borgerforløb fra psykiatrien til sociale botilbud, imødegås?”

[Indledning]

- Tak for samrådsspørgsmålet.
- Hver eneste gang man siger ordet overgang, så er der et problem.
- Og hvis man så samtidig har med en del af vores samfund at gøre, som måske ikke kører så smooth

som andre dele af vores samfund, så bliver de overgange selvfølgelig endnu sværere.

- Så uanset om vi taler om overgange mellem dagtilbud og skoler, eller om vi taler om overgange fra man er barn til man er voksen, overgange mellem den ene forvaltning og den anden, så er det altid noget af det i vores samfund, som giver problemer.
- Det gør det så også her, og her giver det så endnu større problemer, fordi vi i forvejen har nogle vanskeligheder i forhold til både psykiatri og socialpsykiatri.
- Jeg er glad for, at ordførerne er med til at sætte fokus på at borgere med psykiske lidelser får den hjælp, de har brug for og krav på.
- Og det mener jeg, at vi skal tage enormt alvorligt.
- Derfor er jeg også rigtig glad for, at ordførerne med det her samråd sætter fokus på lige præcis de her problemstillinger.
- Jeg tror, at det er noget vi kommer til at vende tilbage til, og vende tilbage til, og vende tilbage til henover de næste mange år, hvis vi skal komme hen et sted, hvor vi kan være tilfredse med den måde, både de enkelte sektorer fungerer, men selvfølgelig også hvordan de fungerer i sammenhæng.
- Der er tale om en gruppe borgere som er særligt sårbare, og som derfor også har brug for den rette

hjælp og støtte til at komme ordentlig videre, uden at de skal være dem, der driver deres egen sag.

- Der tror jeg også, at det er rigtig vigtigt at have med, at hvis vi for eksempel taler om overgange mellem daginstitutioner og skoler, så er der typisk nogle forældre, der trods alt kan være behjælpelige.
- Når vi har at gøre med mennesker, der er psykisk sårbare, så er det ikke sikkert, at man har det netværk, så der står man med den selv.
- Derfor skal vi være ekstra opmærksomme, når vi har at gøre med mennesker, der ikke nødvendigvis selv kan tage sig af deres sag, og af de problemer der opstår.
- Derfor er det helt afgørende, at vi som samfund griber dem, der for eksempel udskrives fra psykiatrien.
- Der oplever mange at stå alene, det har jeg hørt utrolig mange borgere fortælle om – fornemmelsen af at stå alene efter et ophold i psykiatrien, og at de skal være bærere af deres egen sag på et tidspunkt, hvor de ikke har kræfterne til det.
- De har efter min mening ret til at opleve et koordineret og sammenhængende forløb.
- Derfor er det heller ikke godt nok, når Rigsrevisionen overordnede konkluderer, at myndighedernes indsats for at sikre lige præcis sammenhængende forløb fra psykiatrien til botilbud samlet set er meget utilfredsstillende, og at der kan være borgere,

der ikke får den hjælp, de har brug for og har krav på.

- For regeringen er det en helt klar prioritet at styrke den samlede psykiatri, også den del der handler om socialpsykiatrien og botilbud, og sikre at borgere med psykiske lidelser får hjælp og støtte til at finde sine ben og skabe en værdig tilværelse.

[Beretningens konklusioner]

- Så hæfter jeg mig lidt ved samrådsspørgsmålet.
- Nu skal man ikke være ordkløver. Jeg er selv københavner, og vi har en tendens til at bruge nogle meget stærke ord, hvor nordjyder altid underspiller. Og fordi vi har så forskellige tilgange til sproget, så bruger Rigsrevisionen også – de har sådan nogle ret klare niveauer for, hvad det er for en form for kritik, der bliver givet – og derfor så kan man sige, at når der står i samrådsspørgsmålet, at der bliver rettet en stærk kritik af mit ministerium, så skal vi være lidt skarpe på den del af sprogbruget, fordi det er faktisk ikke det, Rigsrevisionen gør.
- Jeg synes alligevel, at det er en meget alvorlig kritik, men det er to forskellige ting. De har sådan nogle meget bestemte måder at sætte ordlyd på deres kritik.
- Og så synes jeg måske også, at det vigtigt at sige, fordi det er noget af det, der er problemet, at ansvaret er fordelt flere forskellige steder. Og det er

præcis, når de forskellige instanser skal arbejde sammen, at der er et problem.

- Og derfor er det vigtigt også for mig at sætte lys på, at det er regionernes ansvar at lave udskrivningsaftaler, og kommunerne er så ansvarlige for at visitere borgerne til egnede sociale tilbud. Og så er det mit ansvar som minister at understøtte den sidste proces.
- Og deri ligger jo måske også en af problemstillingerne, nemlig at det befinder sig på tværs af forskellige forvaltningslag, hvad det er, der er ansvar, og det er meget typisk der, der opstår overgangsproblematikker.
- Men jeg synes, det er værd at bemærke, at Rigsrevisionens ordvalg er, at Social-, Bolig- og Ældreministeriet i ikke tilfredsstillende omfang har understøttet kommunernes visitation af borgerne. Og det tager jeg selvfølgelig enormt alvorligt, når der kommer den type kritik.
- Men det er værd at bemærke Rigsrevisionens ordvalg – *ikke i tilfredsstillende omfang*. Det er ikke det samme som en *stærk kritik*. Der har de forskellige niveauer af kritik.
- Det ændre ikke på, at jeg synes det er enormt alvorligt, men jeg synes egentlig, fordi vi kommer fra forskelle egne af landet, hvor man bruger sproget meget forskelligt, bliver nødt til lige at sige, at der er tale om en middel kritik og altså ikke en stærk kritik. Så en københavner vil sige en stærk kritik.

En jyde vil givet sige et eller andet, jeg ikke kan finde ud af at formulere, men som var meget blidere.

- Det ændre jo ikke på, at beretningens konklusioner ift. regionernes overholdelse af psykiatriloven om at udarbejde udskrivningsaftaler, der skal jeg selvfølgelig understrege, at det er ikke er mit ressortansvar. Så når jeg sidder her og svarer, så er det egentlig en anden minister.
- Og jeg vil gerne adressere de punkter, som vedrører kommunernes visitation og dermed ministeriets understøttelse af den opgave, men det ændre ikke på, og det er derfor jeg har taget det med, at fordi der hele tiden er den ressortproblematik, så er det utrolig vigtigt og har været rigtig vigtigt for regeringen, at sundhedsministeren eksempelvis, som sidder med psykiatrien, og socialministeren, som sidder med kommunerne og socialpsykiatrien, at vi arbejder meget tæt sammen bl.a. omkring 10 årsplanen for psykiatrien.

[Ministeriets håndtering af kritikken vedr. Tilbudsportalen – delkonklusion 3]

- Så har Rigsrevisionen konkluderet, at ministeriet ikke i tilstrækkelig grad har sikret, at Tilbudsportalen lever op til formålet om at give kommunerne sammenlignelige og gennemskuelige oplysninger, når de skal finde egnede pladser på botilbud.
- Der vil jeg gerne understrege, at det er vigtigt, at vi har en Tilbudsportal, som virker, og at oplysninger om tilbuddene løbende ajourføres. Det giver de

bedste forudsætninger for, at den enkelte sagsbehandler hurtigt kan danne sig overblik og finde de relevante botilbud til borgerne.

- Vi har ikke gjort det lettere for os selv ved ikke at have lavet en specialeplan, vil jeg gerne sige, at navigere i Tilbudsportalen.
- Men det er vigtigt, at oplysningerne på Tilbudsportalen er korrekte og opdaterede. Og derfor så vil vi fra ministeriets side udsende det man kalder et "hyrdebrev" eller en generel orienteringsskrivelse til alle tilbud, kommuner, regioner og socialtilsyn om deres ansvar for løbende at sørge for at ajourføre oplysninger på Tilbudsportalen.
- Så arbejder ministeriet og Social- og Boligstyrelsen løbende på at forbedre og videreudvikle Tilbudsportalen, sådan at den også er så brugervenlig som muligt. Og der er netop lanceret nyt og mere brugervenligt vejledningsmateriale til Tilbudsportalens brugere.
- Så tror jeg dog ikke vi kommer ud over, at den enkelte sagsbehandler bør række ud til botilbuddet, når det skal vurderes, om botilbuddet passer borgeren fx ift. alderssammensætning blandt de øvrige beboer. Så der vil være også en mere håndholdt del af sagsbehandlingen.
- Og også vigtigt at understrege, at det sammenhængende borgerforløb fra psykiatrien til sociale

tilbud handler om andet og mere end, om alle tilbud har opdaterede oplysninger om ledige pladser.

- Men Tilbudsportalen er alt andet lige en krumtap ift. at få lavet et ordentlig match.

[Ministeriets håndtering af kritikken ift. regionernes forpligtelse til at udarbejde udskrivningsaftaler/koordinationsplaner i forbindelse med udskrivning af borgere fra behandlingspsykiatrien (delkonklusion 1)]

- Sammenhængende forløb for borgeren handler først og fremmest om ordentlig koordination
- Det handler om koordination og kommunikation mellem de aktører, som skal hjælpe og støtte borgeren i overgangen fra behandlingspsykiatrien til sociale indsatser i kommunerne.
- Derfor er der har myndighederne også allerede i dag en klar forpligtelse til at sikre denne overgang.
- Regionerne skal udarbejde udskrivningsaftaler eller koordinationsplaner for borgere, som allerede får eller som forventes at få brug for kommunale indsatser efter udskrivning.
- Udskrivningsaftalen eller koordinationsplanen skal sikre en bedre koordination og klare aftaler mellem den regionale psykiatri og socialpsykiatrien og dermed bidrage til, at den enkelte borger modtager en sammenhængende indsats på tværs af kommune og region.

[Ministeriets håndtering af kritikken ift. at kommunerne har visiteret borgere med psykiske problemer til tilbud, der ikke er godkendt til at håndtere borgerens behov (delkonklusion 2)]

- Jeg hæfter mig ved, at Rigsrevisionen kritiserer, at kommunerne ikke i tilstrækkeligt omfang har visiteret udskevne borgere med psykiske lidelser til et botilbud, som er godkendt til at håndtere borgernes behov.
- Jeg vil gerne slå fast, at det helt utvetydigt er kommunernes opgave at visitere borgeren til det rette tilbud – uanset om det er et botilbud eller om det er en anden form for støtte.
- Altså helt utvetydigt kommunernes opgave.
- Visitationen skal selvfølgelig altid bero på en konkret og individuel vurdering, så man som borger får den hjælp og støtte, man har behov for.
- Når det er sagt, er det selvfølgelig er en forudsætning for, at kommunerne kan visitere borgerne korrekt, at der faktisk også er de tilbud til rådighed, som man har behov for, for at give den rigtige støtte og hjælp.
- Og der er der et problem
- Og det er et af de problemer, som vi fra regeringens side har drøftet med Kommunernes Landsforening som har taget den her problemstilling op med regeringen i flere år.
- Og i forbindelse med Økonomiaftalen for 2024 der har vi sat 1,5 mia. kr. af til at udvide den kommunale botilbudskapacitet i årene 2024 til 2026, så vi kan sikre, at man ikke bare ved, hvad det er for en hjælp og støtte, der skal til, men at der faktisk

også er pladser, hvor borgeren kan få præcis det, der er målrettet deres behov.

[Ministeriets håndtering af kritikken ift. lange ophold på herberger (delkonklusion 2)]

- Så hæfter jeg mig også ved, at Rigsrevisionens kritiserer, at cirka hver 5. ophold på herberg blandt borgere med psykiske lidelser er et langt ophold.
- Jeg er fuldstændig enig med Rigsrevisionen i forhold til det – et ophold på herberg må og skal være midlertidigt.
- Et ophold på et herberg skal dække et akut behov for at få tag over hoved, en varm seng, mad, hjælp og støtte, men det er ikke en langtidsparkeringsplads.
- Derfor er jeg også utrolig glad for den grundlæggende omlægning af hjemløseindsatsen med vægt på Housing First, som netop er trådt i kraft 1. oktober 2023.
- Det mener jeg sådan set, er det rigtige svar på den kritik.
- Vi har med oplægningen præciseret, at herberger alene er akut og midlertidigt, og så skal der altså findes en varig boligløsning for borgerne på herberger.
- Samtidig sikrer vi med refusionsomlægningen, at der er de rette incitamentter for kommunerne til hurtigt at hjælpe borgeren med at få egen bolig og så den rigtige støtte og hjælp i forbindelse med den bolig.

- Det er min klare forventning, at vi med disse ændringer vil se kortere opholdstider på herberger.

[Initiativer der kan bidrage til at sikre bedre overgange mellem psykiatrien og sociale botilbud]

- Så må vi også erkende, at det er en både stor og vanskelig opgave for kommuner og regioner at skabe bedre samarbejde og koordination på tværs af behandlings- og socialpsykiatrien.
- Og vi må konstatere – og det gør Rigsrevisionen også – at vi ikke i tilstrækkelig grad lykkes med at sikre sammenhængende forløb for borgerne.
- Derfor er jeg glad for, at vi med aftalen om en 10-årsplan for psykiatrien og mental sundhed fra september 2022 har besluttet og igangsat en række andre initiativer, som skal bidrage til at borgerne får bedre overgange mellem netop behandlingspsykiatri og de sociale indsatser i kommunerne.
- Og igen vil jeg gerne understrege, at en af de ting der er med den 10-årsplan er, at det går på tværs af de forskellige ministerier.
- Det er et stykke arbejde jeg selv har deltaget i, både som børne- og undervisningsminister og som socialminister, og selve det, at man går på tværs af forvaltninger, det mener jeg, er afgørende
- Initiativerne spænder også fra afklaringspladser, en ny social mentorordning for borgere, der bliver udskrevet fra den regionale psykiatri, over til udbredelse af arbejdet med regionale botilbudsteams.

- Med initiativerne understøtter vi altså både kommuner og regioner i deres arbejde med at afhjælpe overgangene fra behandlingspsykiatrien til de kommunale indsatser.
- Først og fremmest har vi igangsat en forsøgsordning med etablering af fleksible pladser i kommunerne – det man kalder ”afklaringspladser”.
- De er designet præcist til at skabe bedre overgange mellem behandlingspsykiatri og socialpsykiatri.
- De er tiltænkt borgere, der udskrives fra psykiatrien, og som har behov for en indsats i socialpsykiatrien.
- Pladserne skal sikre, borgere kan få tilbud med den relevante socialfaglige støtte i forlængelse af, at de har været indlagt, samtidig med at der sker en afklaring af borgerens videre forløb.
- Jeg er rigtig glad for, at der er afgivet tilsagn til tre spændende projekter, og jeg ser frem til at følge resultaterne – jeg venter mig rigtig meget af det.
- Så er vi øvrigt blevet enige om at afsætte 57,8 mio. kr. i 2024 og 59,0 mio. fra 2025 og frem til udbredelse og drift af de regionale botilbudsteams for netop at skabe bedre overgange mellem behandlingspsykiatrien og botilbud.

- De regionale botilbudsteams kan støtte borgere både under indlæggelse og ved udskrivning, og bidrager bl.a. til faglig sparring på tværs af socialpsykiatri og regional psykiatri.
- Med de ekstra midler fra 2024 og frem kan regionerne styrke brugen af botilbudsteams, hvilket skal sikre en bedre koordinering af den samlede indsats til borgere med forløb på tværs af den regionale psykiatri og botilbud.
- Med aftalen er der også afsat ca. 14,5 mio. kr., som skal afprøve en ny social mentorordning for borgere, der udskrives fra den regionale psykiatri, og som ikke modtager anden støtte efter serviceloven.
- Med den mentorordning følges borgerne i socialpsykiatrien i overgangen til hverdagslivet, og med den indsats, skal det gerne være sådan, at de får en hjælp til, at der bliver skabt tryghed og trivsel for borgerne i forbindelse med udskrivning.
- Social- og Boligstyrelsen har i efteråret udmøntet puljen, og der ser jeg selvfølgelig også frem til at følge erfaringerne fra de seks projekter, som går i gang til februar i år.
- Endelig er Sundhedsstyrelsen og Social- og Boligstyrelsen i gang med at udarbejde en forløbsbeskrivelse for voksne med psykoselidelser.
- Forløbsbeskrivelsen skal sikre, at borgerne modtager den rigtige indsats på rette tidspunkt i forløbet

og på tværs af sektorer, der er involveret. Beskrivelsen skal altså sikre, at alle aktører og faggrupper kender deres ansvar og opgaver i forløbet.

- Samlet set mener jeg, at vi har taget rigtig mange skridt, og også rigtig mange skridt på tværs af mange forskellige elementer på en gang, og det er jeg rigtig godt tilfreds med.

[Afslutning]

- Derfor vil jeg også afslutningsvist sige og slå utvetydigt fast, at det er en klar og central prioritering for regeringen at styrke den samlede psykiatri inklusiv socialpsykiatrien, og sikre at behandlingen og indsatsen for borgere med psykiske lidelser forbedres. Det er også derfor, vi har valgt at sætte så mange penge af til området.
- Indsatsen stopper ikke, når borgeren forlader behandlingspsykiatrien – tværtimod, for det er her, de skal til at skabe sig et liv på den anden side af en indlæggelse.
- Igen tusind tak for muligheden for at komme og drøfte de her ting.
- Det er jo ting, der har optaget os hver især både i forbindelse med forhandlingerne om 10-årsplanen, men også i øvrigt.
- Tak for ordet.